

Ryś eurazjatycki *Lynx lynx* (1361)

Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek: region kontynentalny i alpejski
Koordynatorzy obecni i w poprzednim badaniu: 2014 - Krzysztof Schmidt, Tomasz Borowik,
(w poprzednim badaniu Włodzimierz Jędrzejewski i Tomasz Borowik)

Eksperti lokalni obecni i w poprzednim badaniu: 2014; Krzysztof Schmidt, Tomasz Borowik, Marcin Górny
(w poprzednio: Włodzimierz Jędrzejewski, Tomasz Borowik)

Rok/lata poprzednich badań: 2008

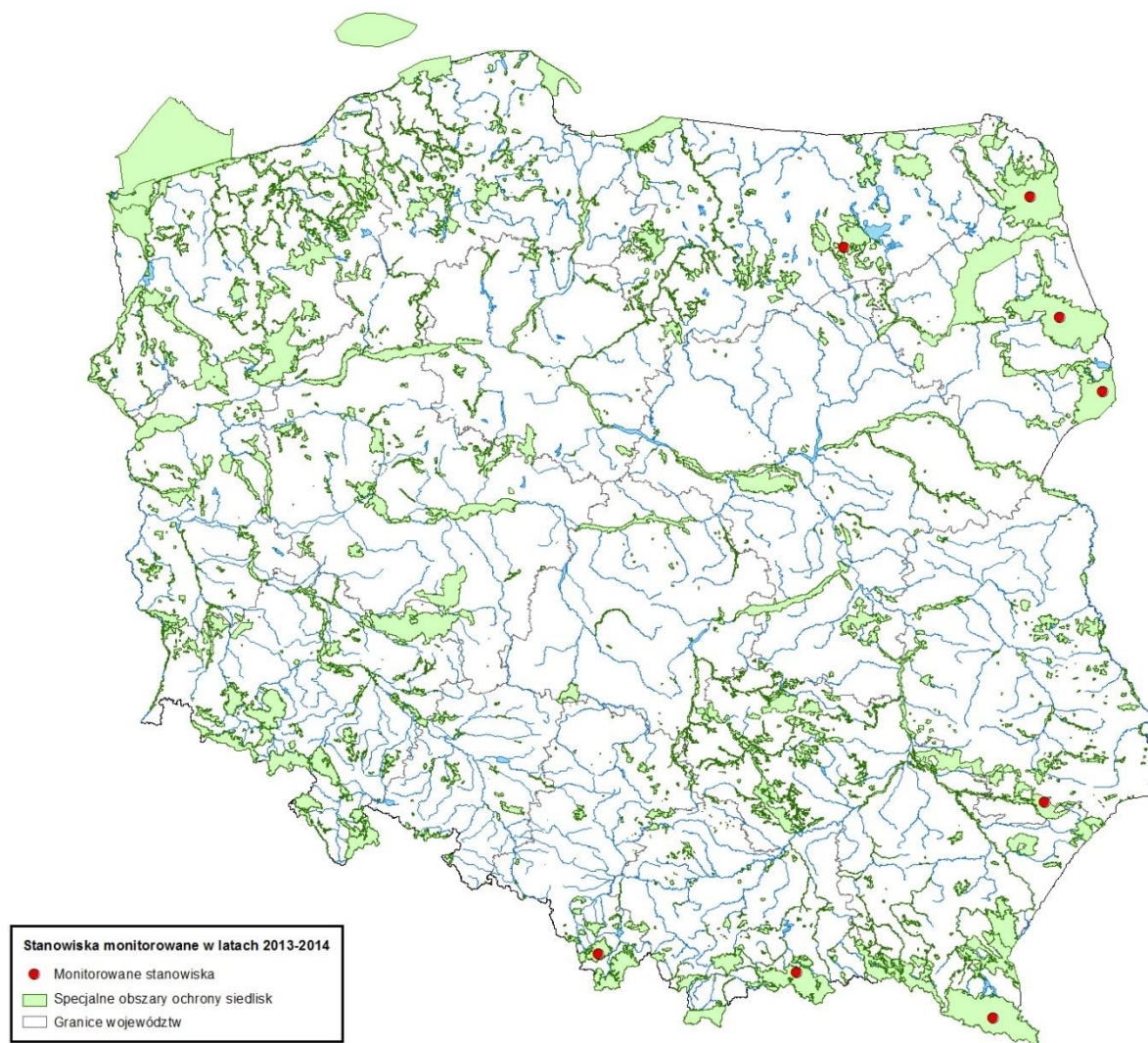
Liczba stanowisk monitoringowych oraz ich lokalizacja na tle obszarów

Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji.

W poprzednich badaniach monitoringowych uwzględniono trzy stanowiska: Puszcę Augustowską, Białowieską i Knyszyńską. W 2014 r. pracami objęto osiem stanowisk: pięć stanowisk w regionie kontynentalnym (w tym 3 monitorowane w poprzednim etapie prac) i trzy stanowiska w regionie alpejskim). Stanowiska w regionie kontynentalnym obejmują najważniejsze kompleksy leśne zasiedlone przez te drapieżniki. Trzy z tych kompleksów stanowią obszary posiadające relatywnie najsilniejsze połączenia międzypopulacyjne dzięki korytarzom leśnym (Puszcza Augustowska, Białowieska i Knyszyńska),

a dwa inne (Puszcza Piska oraz Roztocze z Puszczą Solską) są w dużym stopniu odizolowane od pozostałej części populacji. W regionie alpejskim wytypowano trzy stanowiska: dwa w centralnej części populacji karpackiej (Bieszczady i Beskid Sądecki) oraz jedno w peryferyjnej części Karpat (Beskid Żywiecki i Śląski. Wszystkie osiem stanowisk posłużyło w niniejszym raporcie do oceny wskaźników siedliskowych, natomiast wskaźniki populacyjne oszacowano na czterech stanowiskach na podstawie danych uzyskanych we współpracy z WWF Polska.

Monitoring mniejszej (8) liczby stanowisk niż planowana wcześniej (10) wynika z założeń nowej zmodyfikowanej i opracowanej w 2014 r. metodyki monitoringu gatunku (por. Zał. 2).

Wyniki badań

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Tab. 1a. Wskaźniki na stanowiskach (liczba st.)

Zestawienie ocen wskaźników stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim (wartości w tabeli oznaczają liczbę stanowisk z daną oceną)

Parametr	Wskaźnik	Ocena (liczba stanowisk)		
		FV właściwa	U1 niezadowalająca	U2 Zła
Populacja	Liczba samic prowadzących młode	-	-	-
	Średnia liczba młodych na samicę	-	-	-
Siedlisko	Lesistość	3	0	0
	Fragmentacja	1	0	2
	Zagęszczenie dróg	0	3	0
	Izolacja	3	0	0

Populacja

Nie analizowano wskaźników populacji w regionie alpejskim z powodu braku danych.

Siedlisko

Lesistość: Stopień lesistości na stanowiskach w regionie alpejskim waha się w granicach 65 – 84% i jest właściwy na wszystkich stanowiskach (FV):

Bieszczady – 84 (FV)

Beskid Sądecki – 69 (FV)

Beskid Śląski i Żywiecki – 65 (FV)

Fragmentacja: Wskaźnik waha się w granicach 0,6 – 6,9. Stopień fragmentacji siedliska w regionie alpejskim jest właściwy w Bieszczadach, natomiast zły na dwóch pozostałych obszarach tego regionu. Duża fragmentacja na obszarze Beskidu Sądeckiego, Śląskiego i Żywieckiego jest spowodowana bardzo wysokim procentem powierzchni zajętej przez tereny zabudowane. Na szczególnie wysoki wskaźnik w obszarze Beskid Śląski i Żywiecki wpływa gęsta zabudowa doliny rzeki Soły oddzielająca Beskid Śląski od Żywieckiego.

Bieszczady – 0,6 (FV)

Beskid Sądecki – 5,2 (U2)

Beskid Śląski i Żywiecki – 6,9 (U2)

Zagęszczenie dróg: Zagęszczenie dróg na stanowiskach regionu alpejskiego waha się w granicach 0,10 – 0,17 (km/km²) i na wszystkich stanowiskach jest na poziomie niezadowalającym (U1).

Bieszczady – 0,12 (U1)

Beskid Sądecki – 0,17 (U1)

Beskid Śląski i Żywiecki – 0,10 (U1)

Izolacja: W regionie alpejskim nie występuje problem izolacji stanowisk występowania rysia. Ocena FV na wszystkich stanowiskach.

Bieszczady: 1 (FV)

Beskid Sądecki: 1 (FV)

Beskid Śląski i Żywiecki: 1 (FV)

Tab. 1b. Wskaźniki na stanowiskach (liczba st.)

Zestawienie ocen wskaźników stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym (wartości w tabeli oznaczają liczbę stanowisk z daną oceną)

Parametr	Wskaźnik	Ocena (liczba stanowisk)		
		FV właściwa	U1 niezadowolająca	U2 Zła
Populacja	Liczba samic prowadzących młode*	0	1	3
	Średnia liczba młodych na samice *	0	3	1
Siedlisko	Lesistość	5	0	0
	Fragmentacja	5	0	0
	Zagęszczenie dróg	1	4	0
	Izolacja	3	2	0
	Dostępność bazy pokarmowej**	1	1	1

*stosowane tylko dla Puszczy Augustowskiej, Białowieskiej, Knyszyńskiej i Piskiej, dla których były dostępne dane w roku 2013.

** stosowane tylko dla Puszczy Augustowskiej, Białowieskiej, Knyszyńskiej, dla których były dostępne dane w roku 2013.

Populacja

Liczba samic prowadzących młode. Dostępne były dane tylko dla Puszczy Augustowskiej, Białowieskiej, Knyszyńskiej i Piskiej, gdzie wskaźnik wahał się w granicach: 0 – 0,3 100 km²;

Puszcza Augustowska – 0,2 (U2)

Puszcza Białowieska – 0,2 (U2)

Puszcza Knyszyńska – 0,3 (U1)

Puszcza Piska – 0 (U2)

Puszcza Solska i Roztocze - XX

Średnia liczba młodych na samice. Dostępne były dane tylko dla Puszczy Augustowskiej, Białowieskiej, Knyszyńskiej i Piskiej, gdzie wskaźnik wahał się w granicach: 0 – 2.

Puszcza Augustowska – 1 (U1)

Puszcza Białowieska – 2 (U1)

Puszcza Knyszyńska – 1,7 (U1)

Puszcza Piska – 0 (U2)

Puszcza Solska i Roztocze - XX

Stanowisko o najlepszych wskaźnikach populacyjnych rysia to Puszcza Knyszyńska. Stwierdzono tu łącznie 3 samice z młodymi (0,3/100 km²) przy czym średnia liczba młodych wyniosła 1,7. Najgorsze wskaźniki uzyskano w Puszczy Piskiej, gdzie nie stwierdzono samic z potomstwem. Niskie wskaźniki rozrodu uzyskano

również w Puszczy Białowieskiej i Augustowskiej (odpowiednio: jedna samica z dwoma młodymi oraz dwie samice z pojedynczymi kociętami). Ogólnie, sytuację populacji rysia w północno-wschodniej Polsce należy uznać na tej podstawie za niezadowalającą. Niski poziom rozrodu może sugerować występowanie czynników, które ograniczają sukces rozrodczy lub efektywność wychowywania młodych. Do tych czynników może należeć m.in. niska dostępność głównego gatunku zwierząt stanowiących pokarm rysia – sarny (patrz – opis siedliska).

Siedlisko

Dostępność bazy pokarmowej. Dostępne były dane tylko dla Puszczy Augustowskiej, Białowieskiej i Knyszyńskiej, gdzie wskaźnik wahał się w granicach 34 – 134 kg/km²

Puszcza Augustowska – 60 (U1)

Puszcza Białowieska – 34 (U2)

Puszcza Knyszyńska – 134 (FV)

Puszcza Piska – XX

Puszcza Solska i Roztocze – XX

Ponieważ samice rysia, w odróżnieniu od samców rzadko polują na jelenie, sarna odgrywa w ich diecie szczególnie istotną rolę, która może oddziaływać na liczbę odchowanych młodych. Dlatego w ocenie wskaźnika stanu siedliska – dostępności bazy pokarmowej – uwzględniono biomasę jednego gatunku jeleniowatych – sarny. Bazując na dostępnych danych RDLP Białostok na temat zagęszczeń sarny, dostępność tego gatunku jest najniższa w Puszczy Białowieskiej (ok. 1,7 osobnika/km², w przeliczeniu na biomasę 34 kg/km²), a najwyższa w Puszczy Knyszyńskiej (ok. 6,7 osobnika/km², w przeliczeniu na biomasę 134 kg/km²). Zagęszczenia sarny w Puszczy Augustowskiej kształtują się na poziomie 3,0 osobników/km², w przeliczeniu na biomasę 60 kg/km².

Lesistość: Stopień lesistości w regionie kontynentalnym jest właściwy na wszystkich stanowiskach. Waha się w granicach 64 – 81%

Puszcza Augustowska – 68 (FV)

Puszcza Białowieska – 81 (FV)

Puszcza Knyszyńska – 64 (FV)

Puszcza Piska – 65 (FV)

Puszcza Solska i Roztocze – 65 (FV)

Fragmentacja: Wartość wskaźnika waha się w granicach 1,6 – 2,2%. Stopień fragmentacji siedlisk (wynikający z zabudowy terenu) na wszystkich stanowiskach regionu kontynentalnego jest właściwy (FV).

Puszcza Augustowska – 1,6 (FV)

Puszcza Białowieska – 1,6 (FV)

Puszcza Knyszyńska – 1,9 (FV)

Puszcza Piska – 1,6 (FV)

Puszcza Solska i Roztocze – 2,2 (FV)

Zagęszczenie dróg: Wartość wskaźnika waha się w granicach 0,07 – 0,13 km/km². Zagęszczenie dróg w regionie kontynentalnym na badanych stanowiskach jest najniższe w Puszczy Białowieskiej (na poziomie właściwym FV). Na wszystkich pozostałych stanowiskach ocena tego wskaźnika jest niezadowalająca (U1).

Puszcza Augustowska – 0,10 (U1)

Puszcza Białowieska – 0,07 (FV)

Puszcza Knyszyńska – 0,10 (U1)

Puszcza Piska – 0,13 (U1)

Puszcza Solska i Roztocze – 0,11 (U1)

Izolacja: Wartość wskaźnika waha się w granicach 1-2. W regionie kontynentalnym najwyższym stopniem izolacji (ocena niezadowalająca) występuje w przypadku Puszczy Piskiej, Puszczy Solskiej oraz Rostocza. Pozostałe obszary posiadają właściwe połączenia z innymi kompleksami leśnymi.

Puszcza Augustowska – 1 (FV)

Puszcza Białowieska – 1 (FV)

Puszcza Knyszyńska – 1 (FV)

Puszcza Piska – 2 (U1)

Puszcza Sol ska i Rostocze – 2 (U1)

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach

Tab. 2a. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na stanowiskach oraz porównanie wyników badań

Zestawienie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim, w latach 2006-2011 i 2014

L.p.	Stanowisko	Obszar N2000 (lub woj. jeżeli stanowisko jest poza siecią)	Oceny na stanowiskach							
			Populacja		Siedlisko		Perspekty wy ochrony		Ocena ogólna	
			Wynik i po- przed- nich badań	Wyniki obecn- ych badań	Wyniki po- przed- nich badań	Wyniki obecn- ych badań	Wyni- ki po- przed- nich bada- ń	Wyniki obecn- ych badań	Wyni- ki po- przed- nich bada- ń	Wyniki obecn- ych badań
1.	Bieszczady	PLC180001 Bieszczady	-	XX		U1		FV		FV
2.	Beskid Sądecki	PLH120019 Ostoja Popradzka	-	XX		U2		U1		U1
3.	Beskid Śląski i Żywiecki	PLH240005 Beskid Śląski	-	XX		U2		U1		U1
Suma ocen				3 XX		1 U1 2 U2		1 FV 2 U1		1 FV 2 U1

Region alpejski

W poprzednim etapie prac nie badano stanowisk w regionie alpejskim.

Populacja

Nie określano stanu populacji na 3 badanych stanowiskach w regionie alpejskim z powodu braku dostępnych danych.

Siedlisko

Stan siedlisk został oceniony na dwóch stanowiskach jako zły (U2), a na jednym, jako niezadowalający (U1). Oceny U2 dla Beskidu Sądeckiego oraz Beskidu Śląskiego i Żywieckiego wynikają jedynie z ocen U2 dla wskaźnika „fragmentacja siedlisk”, która z kolei jest efektem intensywnej zabudowy. Ocena U1 dla Bieszczadów jest efektem niezadowalającej oceny jednego wskaźnika - „zagęszczenia dróg”, które jest relatywnie wysokie. Należy podkreślić, że nie określano istotnego wskaźnika stanu siedliska, jakim jest baza pokarmowa.

Bieszczady – U1 – (niezadowalająca). Pomimo wysokiego stopnia lesistości oraz niskiego procentu fragmentacji i braku izolacji, limitującym wskaźnikiem siedliska jest wysokie zagęszczenie dróg.

Beskid Sądecki – U2 (zła). Pomimo wysokiego stopnia lesistości oraz braku izolacji, o złym stanie siedliska decyduje wysoki procent fragmentacji związanej z obszarami zabudowanymi.

Beskid Śląski i Żywiecki – U2 (zła). Pomimo wysokiego stopnia lesistości oraz braku izolacji, o złym stanie siedliska decyduje wysoki procent fragmentacji związanej z obszarami zabudowanymi.

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony rysia na stanowiskach w regionie alpejskim oceniono lepiej niż stan siedlisk: na jednym stanowisku (Bieszczady) jako dobre (FV) i na dwóch (Beskid Sądecki, Śląski i Żywiecki) jako niezadowalające (U1). Perspektywy ochrony oceniane są głównie przez pryzmat stanu siedliska oraz statusu ochronnego badanych stanowisk. Istotne oddziaływania i zagrożenia dla gatunku kryją się za wskaźnikami stanu siedliska. Niezadowalające perspektywy dla gatunku na 2 stanowiskach związane są z relatywnie wysokim stopniem fragmentacji siedlisk, wynikającym z intensywnej zabudowy. Choć nie ma możliwości oceny trendu rozwoju stanu populacji i siedlisk z uwagi na brak danych z poprzedniego okresu, można się spodziewać wzrostu stopnia zabudowy oraz intensywności ruchu kołowego, w szczególności związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej, co również rzutuje na niezadowalające oceny perspektyw. Należy podkreślić, że wszystkie stanowiska podlegają ochronie w formie obszarów Natura 2000.

Bieszczady – FV – (właściwa). Bieszczady pozostają nadal obszarem o najlepszych warunkach siedliskowych dla wszystkich dużych drapieżników są w regionie alpejskim, mimo relatywnie wysokiego zagęszczenia dróg. Należy podkreślić wysoki stopień lesistości, niewielką fragmentację i brak izolacji.

Beskid Sądecki – U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z dużego wpływu wskaźników związanych z czynnikami antropogenicznymi: wysokiego procentu fragmentacji oraz wysokiego zagęszczenia dróg. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości oraz niski stopień izolacji.

Beskid Śląski i Żywiecki – U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z dużego wpływu wskaźników związanych z czynnikami antropogenicznymi: wysokiego procentu fragmentacji oraz wysokiego zagęszczenia dróg. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości oraz niski stopień izolacji.

Ocena ogólna

Ocena stanu ochrony gatunku opiera się tylko na danych dotyczących stanu siedlisk i perspektyw ochrony. Spośród trzech stanowisk rysia w regionie alpejskim Bieszczady otrzymały ocenę stan właściwy (FV), pomimo oceny U1 dla stanu siedliska. Ocena ta wynikała jedynie z niezadowalającej oceny jednego wskaźnika (zagęszczenie dróg). Poza tym jest to stanowisko charakteryzujące się dużą lesistością, niską fragmentacją i brakiem izolacji. Oddziaływania/zagrożenia o charakterze antropogenicznym są tam na razie mniejsze niż w przypadku 2 pozostałych obszarów. Bieszczady są obszarem o najlepszych warunkach siedliskowych dla rysia w regionie alpejskim. Beskidowi Sądeckiemu oraz Beskidowi Żywieckiemu i Śląskiemu przyznano oceny ogólne niezadowalające (U1): siedliska rysia na tych stanowiskach charakteryzują się wysokim stopniem zabudowy terenu, co w efekcie powoduje dużą fragmentację siedlisk oraz dużym zagęszczeniem dróg, co może niekorzystnie wpływać na poziom śmiertelności.

Bieszczady – FV – (właściwa). Mimo relatywnie wysokiego zagęszczenia dróg, ocena właściwa wynika z wysokiego stopnia lesistości oraz niskiego procentu fragmentacji i braku izolacji.

Beskid Sądecki – U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z dużego wpływu wskaźników związanych z czynnikami antropogenicznymi: wysokiego procentu fragmentacji oraz wysokiego zagęszczenia dróg. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości oraz niski stopień izolacji.

Beskid Śląski i Żywiecki – U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z dużego wpływu wskaźników związanych z czynnikami antropogenicznymi: wysokiego procentu fragmentacji oraz wysokiego zagęszczenia dróg. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości oraz niski stopień izolacji.

Tab. 2b. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na stanowiskach oraz porównanie wyników badań
Zestawienie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym) w latach 2006-2011 i 2014

L.p.	Stanowisko	Obszar N2000	Oceny na stanowiskach							
			Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
			Wynik i poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
1.	Puszcza Augustowska	PLH200005 Ostoja Augustowska	U1	U2	U1	U1	U1	U1	U1	U2
2.	Puszcza Białowieska	PLC200004 Puszcza Białowieska	FV	U2	FV	U2	FV	U1	FV	U2
3.	Puszcza Knyszyńska	PLH200006 Ostoja Knyszyńska	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
4.	Puszcza Piska	PLH280048 Ostoja Piska	-	U2	-	U1	-	U1	-	U2
5.	Puszcza Solska i Roztocze	PLH060034 Uroczyska Puszczy Solskiej	-	XX	-	U1	-	U1	-	U1
Suma ocen			1 FV 2 U1	1 U1 3 U2 1 XX	1 FV 2 U1	4 U1 1 U2	1 FV 2 U1	5 U1	1 FV 2 U1	2 U1 3 U2

Region kontynentalny

Populacja

Posiadane dodatkowe informacje na temat liczebności samic rysia zinwentaryzowanych w 2013 r. w ramach monitoringu koordynowanego przez WWF Polska i IBS PAN, pozwoliły na dokładniejsze oszacowanie stanu populacji rysia w czterech wybranych kompleksach leśnych regionu kontynentalnego: Puszczy Augustowskiej, Białowieskiej, Knyszyńskiej i Piskiej. Według tych danych na jednym stanowisku (Puszcza Knyszyńska) stan populacji jest niezadowolający (U1), a na pozostałych 3 stanowiskach - zły (U2). W Puszczy Piskiej nie stwierdzono w ogóle samic rysia prowadzących młode, mimo prowadzonej tam reintrodukcji gatunku.

Porównanie z ocen stanu populacji dla 3 stanowisk badanych w obu etapach prac wskazuje, że ocena stanu populacji nie uległa zmianie w przypadku Puszczy Knyszyńskiej, natomiast dla Puszczy Białowieskiej i Augustowskiej aktualne oceny są gorsze. Większa zmiana dotyczy Puszczy Białowieskiej, gdzie stan populacji był wcześniej określany jako właściwy (FV), a aktualnie jako zły (U2). W Puszczy Augustowskiej stan pogorszył się z niezadowolającego (U1) na zły (U2). O złych ocenach zadecydował wskaźnik „liczba samic prowadzących młode”.

Puszcza Augustowska – U2 (niezadowolająca). Ocena wynika z bardzo niskiej liczby samic prowadzących młode.

Puszcza Białowieska – U2 (niezadowalająca). Ocena wynika z bardzo niskiej liczby samic prowadzących młode.

Puszcza Knyszyńska - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z niskiej liczby samic prowadzących młode.

Puszcza Piska – U2 (niezadowalająca). Ocena wynika z braku stwierdzonych samic prowadzących młode.

Puszcza Solska i Roztocze – brak danych.

Siedlisko

Stan siedlisk na stanowiskach w regionie kontynentalnym jest na poziomie od niezadowalającego (4 stanowiska) do złego (1 stanowisko). O niezadowalającym stanie siedliska w Puszczy Augustowskiej i Knyszyńskiej decyduje wysokie zagęszczenie dróg, a w Puszczy Piskiej oraz w Puszczy Solskiej i na Roztoczu zarówno wysokie zagęszczenie dróg jak i stopień izolacji siedlisk. Zła ocena stanu siedliska w Puszczy Białowieskiej jest konsekwencją złej (U2) oceny bazy pokarmowej (bardzo niska zasobność).

Porównanie ocen stanu siedlisk na trzech stanowiskach badanych w obu etapach prac wskazuje, że na dwóch stanowiskach warunki siedliskowe pozostały bez zmian, a na jednym (Puszcza Białowieska) określono je znacznie gorzej (U2) niż 6 lat temu (FV) z uwagi na niższą dostępność pokarmu (sarny).

Puszcza Augustowska – U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z relatywnie dużego zagęszczenia dróg oraz niezadowalającej dostępności sarny.

Puszcza Białowieska – U2 (zła). Pomimo wielu korzystnych wskaźników: wysokiego stopnia lesistości, niskiej fragmentacji, niskiego zagęszczenia dróg oraz braku izolacji, o złym stanie siedliska decyduje bardzo niska dostępność bazy pokarmowej – biomasa sarny.

Puszcza Knyszyńska - U1 (niezadowalająca). Choć większość wskaźników siedliskowych jest na właściwym poziomie, to czynnikiem decydującym o ocenie siedliska jest wysokie zagęszczenie dróg.

Puszcza Piska – U1 (niezadowalająca). Czynnikiem decydującym o ocenie siedliska są: wysokie zagęszczenie dróg oraz duży stopień izolacji.

Puszcza Solska i Roztocze – U1 (niezadowalająca). Czynnikiem decydującym o ocenie siedliska są: wysokie zagęszczenie dróg oraz duży stopień izolacji.

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony rysia są niezadowalające na wszystkich 5 stanowiskach w regionie kontynentalnym. Podobnie jak w regionie alpejskim, były one oceniane głównie przez pryzmat stanu siedliska. Istotne oddziaływania i zagrożenia dla gatunku kryją się za wskaźnikami stanu siedliska. Do czynników limitujących populację na większości stanowisk należy relatywnie duże zagęszczenie dróg, a także izolacja siedlisk w przypadku Puszczy Piskiej oraz Roztocza i Puszczy Solskiej. Niezadowalające oceny związane są także z niewielką liczbą samic rysia, zwłaszcza w Puszczy Białowieskiej i Augustowskiej, która może mieć związek z niską dostępnością pokarmu – sarny. Stwierdzone oddziaływania i przewidywane zagrożenia są podobne, jak w regionie alpejskim. Należy podkreślić, że wszystkie stanowiska podlegają ochronie w formie obszarów Natura 2000.

W przypadku powtórnie badanych stanowisk dla Puszczy Augustowskiej i Puszczy Knyszyńskiej oceniono je podobnie jak w poprzednim etapie prac, a dla Puszczy Białowieskiej – gorzej - z uwagi na gorsze oceny stanu populacji i stanu siedliska.

Puszcza Augustowska – U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z niskiej liczebności samic prowadzących młode, relatywnie dużego zagęszczenia dróg oraz niezadowalającej dostępności sarny.

Puszcza Białowieska – U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z niskiej liczebności samic prowadzących młode oraz niezadowalającej dostępności sarny. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości, niski procent fragmentacji oraz niskie zagęszczenie dróg.

Puszcza Knyszyńska - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z niskiej liczebności samic prowadzących młode oraz relatywnie dużego zagęszczenia dróg. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami pozostałych wskaźników.

Puszcza Piska - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z braku samic prowadzących młode oraz relatywnie dużego zagęszczenia dróg i dużej izolacji. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami lesistości i fragmentacji.

Puszcza Sol ska i Roztocze - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z relatywnie dużego zagęszczenia dróg i dużej izolacji. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami lesistości i fragmentacji.

Ocena ogólna

W regionie kontynentalnym stan ochrony rysia został oceniony na 3 stanowiskach jako zły (U2) i na 2 stanowiskach, jako niezadowalający (U1). O złych ocenach ogólnych dla Puszczy Augustowskiej, Puszczy Białowieskiej i Puszczy Piskiej zdecydowały złe oceny stanu populacji (niewielka liczba samic rysia lub ich brak - P. Piska), a w przypadku P. Białowieskiej także stanu siedliska (bardzo słaba baza pokarmowa). Dla pozostałych 2 stanowisk - P. Knyszyńska oraz Puszcza Sol ska i Roztocze - wszystkie parametry wskazywały na ocenę niezadowalającą, przy czym dla drugiego z nich brak danych populacyjnych.

Porównanie z ocen ogólnych dla 3 stanowisk badanych w obu etapach prac wskazuje, że ocena stanu ochrony rysia nie uległa zmianie tylko w przypadku Puszczy Knyszyńskiej, natomiast dla Puszczy Białowieskiej i Augustowskiej aktualne oceny są gorsze. Większa zmiana dotyczy Puszczy Białowieskiej, gdzie stan gatunku był wcześniej określany jako właściwy (FV), a aktualnie jako zły (U2). W Puszczy Augustowskiej stan pogorszył się z niezadowalającego (U1) na zły (U2). O złych ocenach zdecydowały oceny stanu populacji (wskaźnik „liczba samic prowadzących młode”), a przypadku P. Białowieskiej także bardzo niska dostępność pokarmu (niska biomasa sarny).

Puszcza Augustowska – U2 (zła). O takiej ocenie ogólnej zdecydowała ocena stanu populacji (bardzo niska liczebność samic prowadzących młode). Stanowisko charakteryzuje się przy tym relatywnie dużym zagęszczeniem dróg (U1) oraz niezadowalającą dostępnością sarny (U1).

Puszcza Białowieska – U2 (zła). Ocena wynika z bardzo niskiej liczebności samic prowadzących młode oraz niezadowalającej dostępności sarny. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości, niski procent fragmentacji oraz niskie zagęszczenie dróg.

Puszcza Knyszyńska - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z niskiej liczebności samic prowadzących młode oraz relatywnie dużego zagęszczenia dróg. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami pozostałych wskaźników.

Puszcza Piska – U2 (zła). Ocena wynika z braku samic prowadzących młode oraz relatywnie dużego zagęszczenia dróg oraz dużej izolacji. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami lesistości i fragmentacji.

Puszcza Sol ska i Roztocze - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z relatywnie dużego zagęszczenia dróg oraz dużej izolacji. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami lesistości i fragmentacji.

Zestawienie ocen wskaźników na obszarach Natura 2000 (jeśli dla danego gatunku na obszarach N2000 ocenia się wskaźniki, a nie tylko same parametry)

Tab. 3a. Wskaźniki na obszarach Natura 2000 (liczba ob.)

Zestawienie ocen wskaźników dla gatunku na badanych obszarach N2000 (lub innych, jeśli przewiduje to metodyka monitoringu) w regionie biogeograficznym alpejskim; wartości w tabeli oznaczają liczbę obszarów

Parametr	Wskaźnik	Ocena (liczba stanowisk)		
		FV właściwa	U1 niezadowalająca	U2 Zła
Populacja	Liczba samic prowadzących młode	-	-	-

	Średnia liczba młodych na samice	-	-	-
Siedlisko	Lesistość	3	-	-
	Fragmentacja	1	-	2
	Zagęszczenie dróg	-	3	-
	Izolacja	3	-	-

Tab. 3b. Wskaźniki na obszarach Natura 2000 (liczba ob.)

Zestawienie ocen wskaźników dla gatunku na badanych obszarach N2000 (lub innych, jeśli przewiduje to metodyka monitoringu) w regionie biogeograficznym kontynentalnym); wartości w tabeli oznaczają liczbę obszarów

Parametr	Wskaźnik	Ocena (liczba stanowisk)		
		FV właściwa	U1 niezadowolająca	U2 Zła
Populacja	Liczba samic prowadzących młode*	-	1	3
	Średnia liczba młodych*	-	3	1
Siedlisko	Lesistość	5	-	-
	Fragmentacja	5	-	-
	Zagęszczenie dróg	1	4	-
	Izolacja	3	2	-
	Dostępność bazy pokarmowej**	1	1	1

*stosowane tylko dla Puszczy Augustowskiej, Białowieskiej, Knyszyńskiej i Piskiej, dla których były dostępne dane w roku 2013.

** stosowane tylko dla Puszczy Augustowskiej, Białowieskiej, Knyszyńskiej, dla których były dostępne dane w roku 2013.

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów w obszarach Natura 2000

Tab. 4a. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na obszarach N2000 i porównanie wyników badań

Zestawienie ocen parametrów stanu ochrony gatunku na badanych obszarach N2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w latach 2006-2011 i 2014

Obszar N2000	Oceny dla obszarów N2000							
	Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wynik i poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
PLC180001 Bieszczady	-	-	-	U1	-	FV	-	FV
PLH120019 Ostoja	-	-	-	U2	-	U1	-	U1

Popradzka								
PLH240005 Beskid Śląski	-	-	-	U2	-	U1	-	U1
Suma ocen	-	-	-	1 U1 2 U2	-	1 FV 2 U1	-	1 FV 2 U1

Region alpejski

Populacja

Nie analizowano stanu populacji w regionie alpejskim z powodu braku danych. W poprzednim etapie prac nie badano stanowisk w regionie alpejskim.

Siedlisko

Stan siedlisk został oceniony na dwóch obszarach jako zły (U2), a na jednym, jako niezadowalający (U1). Oceny U2 dla Ostoi Popradzkiej i Beskidu Śląskiego wynikają jedynie z ocen U2 dla wskaźnika „fragmentacja siedlisk”, która jest efektem intensywnej zabudowy. Ocena U1 dla obszaru Bieszczady jest efektem niezadowalającej oceny relatywnie wysokiego zagęszczenia dróg. Należy podkreślić, że nie określano istotnego wskaźnika stanu siedliska, jakim jest baza pokarmowa.

W poprzednim etapie prac nie badano stanowisk w regionie alpejskim.

Bieszczady – U1 – (niezadowalająca). Pomimo wysokiego stopnia lesistości oraz niskiego procentu fragmentacji i braku izolacji, limitującym wskaźnikiem siedliska jest wysokie zagęszczenie dróg.

Ostoja Popradzka – U2 (zła). Pomimo wysokiego stopnia lesistości oraz braku izolacji, o złym stanie siedliska decyduje wysoki procent fragmentacji związanej z obszarami zabudowanymi.

Beskid Śląski – U2 (zła). Pomimo wysokiego stopnia lesistości oraz braku izolacji, o złym stanie siedliska decyduje wysoki procent fragmentacji związanej z obszarami zabudowanymi.

Spośród trzech badanych obszarów stan siedliska został oceniony na dwóch stanowiskach jako zły, a na trzecim stanowisku jako niezadowalający. Ocena U2 (Ostoja Popradzka, Beskid Śląski) wynika z dużego stopnia fragmentacji stanowisk związanej z intensywną zabudową. Ocena U1 (Bieszczady) jest efektem relatywnie wysokiego zagęszczenia dróg. Analizy wskaźników stanu siedliska nie były wykonywane w poprzednim okresie.

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony rysia w obszarach Natura 2000 w regionie alpejskim oceniono lepiej niż stan siedlisk: na jednym stanowisku (Bieszczady) jako dobre (FV) i na dwóch (Ostoja Popradzka i Beskid Śląski) jako niezadowalające (U1). Perspektywy ochrony oceniane są głównie przez pryzmat stanu siedliska, ponieważ najistotniejsze oddziaływania i zagrożenia dla gatunku kryją się za wskaźnikami stanu siedliska. Niezadowalające perspektywy dla gatunku w dwóch obszarach związane są z relatywnie wysokim stopniem fragmentacji siedlisk, wynikającym z intensywnej zabudowy. Choć nie ma możliwości oceny trendu rozwoju stanu populacji i siedlisk z uwagi na brak danych z poprzedniego okresu, można się spodziewać wzrostu stopnia zabudowy oraz intensywności ruchu kołowego, w szczególności związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej, co również rzutuje na niezadowalające oceny perspektyw.

Do ważniejszych oddziaływań na gatunek i jego siedlisko w obszarach regionu alpejskiego należy zaliczyć drogi i autostrady oraz związane z ich funkcjonowaniem kolizje drogowe. Wraz z zabudową i kompleksami drogi przyczyniają się do fragmentacji siedliska. Ponadto, zwierzęta padają ofiarami kłusownictwa lub trucia. Ważnym oddziaływaniem pogarszającym stan siedliska jest usuwanie martwych i umierających drzew, które dostarczają schronień gatunkowi. Przewidywane zagrożenia pokrywają się z oddziaływaniami. W poprzednim etapie prac nie badano obszarów w regionie alpejskim.

Bieszczady – FV – (właściwa). Mimo relatywnie wysokiego zagęszczenia dróg, ocena właściwa wynika z wysokiego stopnia lesistości oraz niskiego procentu fragmentacji i braku izolacji.

Ostoja Popradzka – U1 (niezadowolająca). Ocena wynika z dużego wpływu wskaźników związanych z czynnikami antropogenicznymi: wysokiego procentu fragmentacji oraz wysokiego zagęszczenia dróg. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości oraz niski stopień izolacji.

Beskid Śląski – U1 (niezadowolająca). Ocena wynika z dużego wpływu wskaźników związanych z czynnikami antropogenicznymi: wysokiego procentu fragmentacji oraz wysokiego zagęszczenia dróg. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości oraz niski stopień izolacji.

Ocena ogólna

Ocena stanu ochrony gatunku w obszarach Natura 2000 e regionie alpejskim opiera się tylko na danych dotyczących stanu siedlisk i perspektyw ochrony. Spośród trzech obszarów Natura 2000 Bieszczady otrzymały ocenę stan właściwy (FV), pomimo oceny U1 dla stanu siedliska. Ocena ta wynikała jedynie z niezadowolającej oceny jednego wskaźnika (zagęszczenie dróg). Poza tym jest to obszar charakteryzujący się dużą lesistością, niską fragmentacją i brakiem izolacji. Oddziaływania/zagrożenia o charakterze antropogenicznym są tam na razie mniejsze niż w przypadku 2 pozostałych obszarów. Bieszczady są obszarem o najlepszych warunkach siedliskowych dla rysia w regionie alpejskim. Obszarom Ostoja Popradzka i Beskid Śląski przyznano oceny ogólne niezadowolające (U1): siedliska rysia w tych obszarach charakteryzują się wysokim stopniem zabudowy terenu, co w efekcie powoduje dużą fragmentację siedlisk oraz dużym zagęszczeniem dróg, co może niekorzystnie wpływać na poziom śmiertelności.

Bieszczady – FV – (właściwa). Mimo relatywnie wysokiego zagęszczenia dróg, ocena właściwa wynika z wysokiego stopnia lesistości oraz niskiego procentu fragmentacji i braku izolacji.

Ostoja Popradzka – U1 (niezadowolająca). Ocena wynika z dużego wpływu wskaźników związanych z czynnikami antropogenicznymi: wysokiego procentu fragmentacji oraz wysokiego zagęszczenia dróg. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości oraz niski stopień izolacji.

Beskid Śląski – U1 (niezadowolająca). Ocena wynika z dużego wpływu wskaźników związanych z czynnikami antropogenicznymi: wysokiego procentu fragmentacji oraz wysokiego zagęszczenia dróg. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości oraz niski stopień izolacji.

Tab. 4b. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na obszarach N2000 i porównanie wyników badań
Zestawienie ocen parametrów stanu ochrony gatunku na badanych obszarach N2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w latach 2006-2011 i 2014

Obszar N2000	Oceny dla obszarów N2000							
	Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wynik i poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
PLH200005 Ostoja Augustowska	U1	U2	U1	U1	U1	U1	U1	U2
PLC200004 Puszcza Białowieska	FV	U2	FV	U2	FV	U1	FV	U2
PLH200006 Ostoja Knyszyńska	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
PLH280048 Ostoja Piska	-	U2	-	U1	-	U1	-	U2
PLH060034 Uroczyska Puszczy Solskiej	-	XX	-	U1	-	U1	-	U1
Suma ocen	1 FV	1 U1	1 FV	4 U1	1 FV	5 U1	1 FV	2 U1

	2 U1	3 U2 1 XX	2 U1	1 U2	2 U1		2 U1	3 U2
--	------	--------------	------	------	------	--	------	------

Region kontynentalny

Populacja

Ocena stanu populacji możliwa była dla 4 obszarów Natura 2000: Ostoi Augustowskiej, Puszczy Białowieskiej, Ostoi Knyszyńskiej i Ostoi Piskiej w oparciu o dane dotyczące liczebności samic rysia zinwentaryzowanych w 2013 r. w ramach monitoringu koordynowanego przez WWF Polska i IBS PAN. Według tych danych w obszarze Puszcza Knyszyńska stan populacji można określić jako niezadowolający (U1), a w pozostałych obszarach – jako zły (U2). W Ostoi Piskiej nie stwierdzono w ogóle samic rysia prowadzących młode, pomimo prowadzonej tam reintrodukcji gatunku. Porównanie z ocen stanu populacji dla 3 obszarów badanych w obu etapach prac wskazuje, że ocena stanu populacji nie uległa zmianie w przypadku Ostoi Knyszyńskiej, natomiast dla Puszczy Białowieskiej i Ostoi Augustowskiej aktualne oceny są gorsze. Większa zmiana dotyczy Puszczy Białowieskiej, gdzie stan populacji był wcześniej określany jako właściwy (FV), a aktualnie jako zły (U2). W Ostoi Augustowskiej stan pogorszył się z niezadowolającego (U1) na zły (U2). O złych ocenach zdecydował wskaźnik „liczba samic prowadzących młode”.

Ostoja Augustowska – U2 (niezadowolająca). Ocena wynika z bardzo niskiej liczby samic prowadzących młode.

Puszcza Białowieska – U2 (niezadowolająca). Ocena wynika z bardzo niskiej liczby samic prowadzących młode.

Ostoja Knyszyńska - U1 (niezadowolająca). Ocena wynika z niskiej liczby samic prowadzących młode.

Ostoja Piska – U2 (niezadowolająca). Ocena wynika z braku stwierdzonych samic prowadzących młode.

Uroczyska Puszczy Solskiej – brak danych.

Siedlisko

Stan siedlisk na stanowiskach w regionie kontynentalnym jest na poziomie od niezadowolającego (4 stanowiska) do złego (1 stanowisko). O niezadowolającym stanie siedliska w Ostoi Augustowskiej i Ostoi Knyszyńskiej decyduje wysokie zagęszczenie dróg, a w Ostoi Piskiej oraz w Uroczyskach Puszczy Solskiej zarówno wysokie zagęszczenie dróg jak i stopień izolacji siedlisk. Zła ocena stanu siedliska w Puszczy Białowieskiej jest konsekwencją złej (U2) oceny bazy pokarmowej (bardzo niska zasobność).

Porównanie ocen stanu siedlisk na trzech stanowiskach badanych w obu etapach prac wskazuje, że na dwóch stanowiskach (Ostoja Augustowska i Ostoja Knyszyńska) warunki siedliskowe pozostały bez zmian, a na jednym (Puszcza Białowieska) określono je znacznie gorzej (U2) niż 6 lat temu (FV) z uwagi na niższą dostępność pokarmu (sarny).

Ostoja Augustowska – U1 (niezadowolająca). Ocena wynika z relatywnie dużego zagęszczenia dróg oraz niezadowolającej dostępności sarny.

Puszcza Białowieska – U2 (zła). Pomimo wielu korzystnych wskaźników: wysokiego stopnia lesistości, niskiej fragmentacji, niskiego zagęszczenia dróg oraz braku izolacji, o złym stanie siedliska decyduje bardzo niska dostępność bazy pokarmowej – biomasa sarny.

Ostoja Knyszyńska - U1 (niezadowolająca). Choć większość wskaźników siedliskowych jest na właściwym poziomie, to czynnikiem decydującym o ocenie siedliska jest wysokie zagęszczenie dróg.

Ostoja Piska – U1 (niezadowolająca). Czynnikiem decydującym o ocenie siedliska są: wysokie zagęszczenie dróg oraz duży stopień izolacji.

Uroczyska Puszczy Solskiej – U1 (niezadowolająca). Czynnikiem decydującym o ocenie siedliska są: wysokie zagęszczenie dróg oraz duży stopień izolacji.

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony rysia w regionie kontynentalnym są niezadowalające we wszystkich 3 obszarach. Do czynników limitujących populację w większości obszarów należy relatywnie duże zagęszczenie dróg, a także izolacja siedlisk w przypadku Ostoi Piskiej oraz Uroczysk Puszczy Solskiej. Niezadowalające oceny związane są także z niewielką liczbą samic rysia, zwłaszcza w Puszczy Białowieskiej i Ostoi Augustowskiej, która może mieć związek z niską dostępnością pokarmu – sarny.

W przypadku powtórnie badanych stanowisk dla Ostoi Augustowskiej i Ostoi Knyszyńskiej oceniono je podobnie jak w poprzednim etapie prac, a dla Puszczy Białowieskiej – gorzej - z uwagi na gorsze oceny stanu populacji i stanu siedliska.

Stwierdzone oddziaływania i przewidywane zagrożenia są podobne, jak w regionie alpejskim, z wyjątkiem infrastruktury narciarskiej. Wszystkie stwierdzone obecnie oddziaływania były stwierdzane również w poprzednim cyklu monitoringowym.

Ostoja Augustowska – U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z niskiej liczebności samic prowadzących młode, relatywnie dużego zagęszczenia dróg oraz niezadowalającej dostępności sarny.

Puszcza Białowieska – U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z niskiej liczebności samic prowadzących młode oraz niezadowalającej dostępności sarny. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości, niski procent fragmentacji oraz niskie zagęszczenie dróg.

Ostoja Knyszyńska - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z niskiej liczebności samic prowadzących młode oraz relatywnie dużego zagęszczenia dróg. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami pozostałych wskaźników.

Ostoja Piska - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z braku samic prowadzących młode oraz relatywnie dużego zagęszczenia dróg i dużej izolacji. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami lesistości i fragmentacji.

Uroczyska Puszczy Solskiej - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z relatywnie dużego zagęszczenia dróg i dużej izolacji. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami lesistości i fragmentacji.

Ocena ogólna

W regionie kontynentalnym stan ochrony rysia został oceniony w trzech obszarach Natura 2000 jako zły (U2) i w dwóch, jako niezadowalający (U1). O złych ocenach ogólnych dla Ostoi Augustowskiej, Puszczy Białowieskiej i Ostoi Piskiej zdecydowały złe oceny stanu populacji (niewielka liczba samic rysia lub ich brak - Ostoja Piska), a w przypadku P. Białowieskiej także stanu siedliska (bardzo słaba baza pokarmowa). Dla pozostałych 2 stanowisk - Ostoi Knyszyńska oraz Uroczyska Puszczy Solskiej - wszystkie parametry wskazywały na ocenę niezadowalającą, przy czym dla drugiego z nich brak danych populacyjnych.

Porównanie z ocen ogólnych dla 3 obszarów badanych w obu etapach prac wskazuje, że ocena stanu ochrony rysia nie uległa zmianie tylko w przypadku Ostoi Knyszyńskiej, natomiast dla Puszczy Białowieskiej i Ostoi Augustowskiej aktualne oceny są gorsze. Większa zmiana dotyczy Puszczy Białowieskiej, gdzie stan gatunku był wcześniej określany jako właściwy (FV), a aktualnie jako zły (U2). W Ostoi Augustowskiej stan pogorszył się z niezadowalającego (U1) na zły (U2). O złych ocenach zdecydowały oceny stanu populacji (wskaźnik „liczba samic prowadzących młode”), a przypadku P. Białowieskiej także bardzo niska dostępność pokarmu (niska biomasa sarny).

Ostoja Augustowska – U2 (zła). O takiej ocenie ogólnej zdecydowała ocena stanu populacji (bardzo niska liczebność samic prowadzących młode). Stanowisko charakteryzuje się przy tym relatywnie dużym zagęszczeniem dróg (U1) oraz niezadowalającą dostępnością sarny (U1).

Puszcza Białowieska – U2 (zła). Ocena wynika z bardzo niskiej liczebności samic prowadzących młode oraz niezadowalającej dostępności sarny. Korzystny jest natomiast wysoki stopień lesistości, niski procent fragmentacji oraz niskie zagęszczenie dróg.

Ostoja Knyszyńska - U1 (niezadowalająca). Ocena wynika z niskiej liczebności samic prowadzących młode oraz relatywnie dużego zagęszczenia dróg. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami pozostałych wskaźników.

Ostoja Piska – U2 (zła). Ocena wynika z braku samic prowadzących młode oraz relatywnie dużego zagęszczenia dróg oraz dużej izolacji. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami lesistości i fragmentacji.

Uroczyska Puszczy Solskiej - U1 (niezadowolająca). Ocena wynika z relatywnie dużego zagęszczenia dróg oraz dużej izolacji. Stanowisko to charakteryzuje się natomiast właściwymi wartościami lesistości i fragmentacji.

Oddziaływania i zagrożenia

Tab. 5a. Oddziaływania na stanowiskach i porównanie wyników badań (liczba st.)

Podsumowanie aktualnych oddziaływań dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego alpejskiego i porównanie z latami 2006-2011

Kod	Oddziaływanie	łącznie liczba monito- rowany ch stanow- isk	Wpływ po- zytywny (liczba stanowisk)			Wpływ neutralny (liczba stanowisk)			Wpływ negatywny (liczba stanowisk)			Czy oddziaływanie było stwierdzone w poprzednich badaniach* tak- podać liczbę/nie
			A	B	C	A	B	C	A	B	X	
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew	3									3	Nie
D01.02	drogi, autostrady	3									3	Nie
E01.03	zabudowa rozproszona	3									3	Nie
F03.02.03	chwywanie, trucie, kłusownictwo	3									3	Nie
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	3									3	Nie
G02.02	kompleksy narciarskie	3									3	Nie
G05.11	śmierć lub uraz w wyniku kolizji	3									3	Nie

*W 2008 r. nie badano stanowisk w regionie alpejskim.

Tab. 5b. Oddziaływania na stanowiskach i porównanie wyników badań (liczba st.)

Podsumowanie aktualnych oddziaływań dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego i porównanie z latami 2006-2011

Kod	Oddziaływanie	łącznie liczba monitorowa- nych stanowisk	Wpływ po- zytywny (liczba stanowisk)			Wpływ neutralny (liczba stanowisk)			Wpływ negatywny (liczba stanowisk)			Czy oddziaływanie było stwierdzone w poprzednich badaniach tak- podać liczbę/nie
			A	B	C	A	B	C	A	B	X	
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew	5									5	3
D01.02	drogi, autostrady	5									5	3
E01.03	zabudowa rozproszona	5									4	2
F03.02.03	chwywanie, trucie,	5									5	3

	kłusownictwo											
G05.11	śmierć lub uraz w wyniku kolizji	5									5	3

Region alpejski

Praktycznie we wszystkich stanowiskach monitorowanych w regionie alpejskim wskazywano na te same negatywne oddziaływania, przy czym ich natężenie określono jako nieznane. Do ważniejszych oddziaływań należy zaliczyć drogi i autostrady oraz zabudowę. Drogi i autostrady oraz zabudowa przyczyniają się do fragmentacji siedliska. Z funkcjonowaniem dróg związane są również kolizje zwierząt z pojazdami. Do fragmentacji siedlisk przyczyniają się także istniejące kompleksy narciarskie. Ponadto, zwierzęta padają ofiarami kłusownictwa lub trucia. Istotnym oddziaływaniem pogarszającym stan siedliska jest usuwanie martwych i umierających drzew, które dostarczają schronień rysiom.

Region kontynentalny

Oddziaływania stwierdzone na 5 stanowiskach w regionie kontynentalnym są praktycznie tożsame z tymi w regionie alpejskim z wyjątkiem infrastruktury narciarskiej. We wszystkich stanowiskach lista oddziaływań jest podobna. Tylko na jednym stanowisku (Puszcza Białowieska) nie stwierdzono oddziaływania w postaci zabudowy. Wszystkie stwierdzone obecnie oddziaływania były stwierdzane również w poprzednim cyklu monitoringowym (na 3 stanowiskach). Jedyna różnica to wykazywane w poprzednim etapie oddziaływanie „sieć transportowa” (aktualnie nie podawane); w tym oddziaływaniu zawiera się transport drogowy i pominięcie tego oddziaływania wynika raczej z innej interpretacji listy oddziaływań, a nie ze zniknięcia oddziaływania. Podobna sytuacja dotyczy stwierdzonego wcześniej oddziaływania „tereny zurbanizowane” (obecnie zabudowa).

Tab. 6a. Zagrożenia na stanowiskach i porównanie wyników badań (liczba st.) Podsumowanie przewidywanych zagrożeń dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego alpejskiego i porównanie z latami 2006-2011

Kod	Zagrożenie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ (liczba stanowisk)			Czy zagrożenie było przewidywane w poprzednich badaniach* tak-podać liczbę/nie
			A	B	X	
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew	3			3	Nie
D01.02	drogi, autostrady	3			3	Nie
E01.03	zabudowa rozproszona	3			3	Nie
F03.02.03	chwytywanie, trucie, kłusownictwo	3			3	Nie
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	3			3	Nie
G02.02	kompleksy narciarskie	3			3	Nie
G05.11	śmierć lub uraz w wyniku kolizji	3			3	Nie

*W 2008 r. nie badano stanowisk w regionie alpejskim.

Tab. 6b. Zagrożenia na stanowiskach i porównanie wyników badań (liczba st.) Podsumowanie przewidywanych zagrożeń dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego i porównanie z latami 2006-2011

Kod	Zagrożenie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ (liczba stanowisk)			Czy zagrożenie było przewidywane w poprzednich badaniach tak-podać liczbę/nie
			A	B	X	
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew	5			5	3
D01.02	drogi, autostrady	5			5	3
E01.03	zabudowa rozproszona	5			4	2
F03.02.03	chwytywanie, trucie, kłusownictwo	5			5	3
G05.11	śmierć lub uraz w wyniku kolizji	5			5	3

Region alpejski

Praktycznie we wszystkich stanowiskach monitorowanych w regionie alpejskim wskazywano na te same zagrożenia. Pokrywają się one ze stwierdzanymi oddziaływaniami. Do ważniejszych zagrożeń należy zaliczyć drogi i autostrady oraz zabudowę. Rozwój sieci drogowej oraz zabudowy wzmacniać będą fragmentację siedliska. Rozwój sieci drogowej oznacza również wzrost liczby kolizji zwierząt z pojazdami. Do fragmentacji siedlisk przyczynić się może rozbudowa istniejących i powstawanie nowych kompleksów narciarskich. Prognozuje się również kontynuację działalności kłusowniczej i usuwania martwych i umierających drzew.

Region kontynentalny

Zagrożenia podane dla 5 stanowisk w regionie kontynentalnym są praktycznie tożsame z tymi w regionie alpejskim, z wyjątkiem infrastruktury narciarskiej. Lista zagrożeń dla poszczególnych stanowisk praktycznie się pokrywa. Tylko na jednym stanowisku (Puszcza Białowieska) nie przewiduje się zagrożenia w postaci zabudowy. Wszystkie obecne zagrożenia były stwierdzane również w poprzednim cyklu monitoringowym (na 3 stanowiskach). Jedyna różnica to wykazywane w poprzednim etapie zagrożenie „sieć transportowa” (aktualnie nie podawane); pominięcie tego zagrożenia wynika raczej z innej interpretacji listy zagrożeń. To samo dotyczy stwierdzonego wcześniej zagrożenia „tereny zurbanizowane” (obecnie zabudowa).

Informacja o gatunkach obcych

Prace monitoringowe w 2014 r. nie obejmowały badań terenowych, dlatego niemożliwe były ewentualne obserwacje gatunków obcych.

Ocena zastosowanej metodyki monitoringu i ewentualne propozycje zmian wraz z uzasadnieniem – na podstawie badań prowadzonych w danym etapie.

Monitoring rysia prowadzony dotychczas uwzględniał szacowanie liczebności całej populacji na obszarze wszystkich dużych kompleksów leśnych w Polsce. Propozycja zmian polega na ograniczeniu prac monitoringowych do dwóch poziomów informacyjnych: 1) poziom ogólnokrajowy, mający na celu ocenę zasięgu występowania gatunku (corocznie) oraz

2) poziom lokalny, którego celem jest uzyskanie informacji o wskaźnikach stanu populacji na ośmiu wytypowanych obszarach referencyjnych (co sześć lat). Szczegóły w załączniku 2.

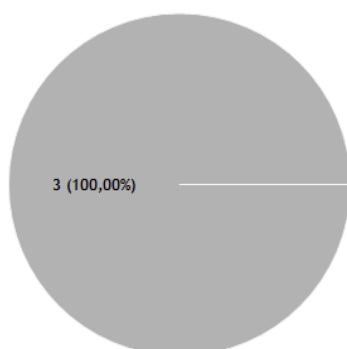
Propozycje działań ochronnych oraz wnioski dotyczące skuteczności dotychczas wykonywanych zabiegów

Promowanie pozostawiania gęstych podszytów, wykrotów i drzew leżących. Uwzględnianie drapieżnictwa rysia w planach pozyskania łowieckiego sarny. Budowa przejść dla zwierząt przez drogi o dużym nasileniu ruchu. Odtwarzanie korytarzy ekologicznych.

Syntetyczne podsumowanie wyników dla gatunku

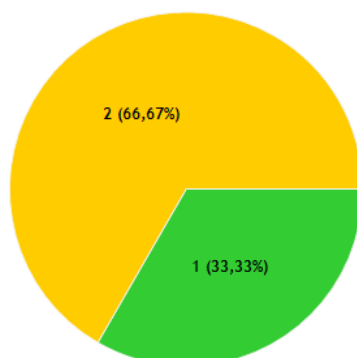
Region alpejski

Populacja 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

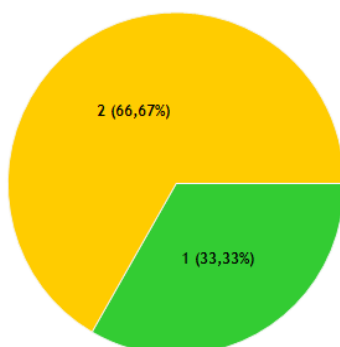
Siedlisko 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

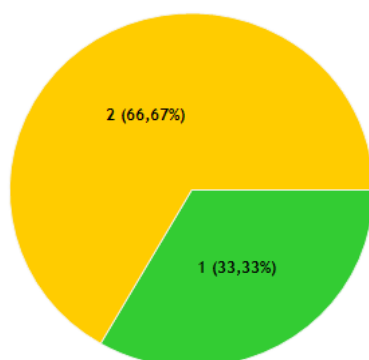

Perspektywy ochrony 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

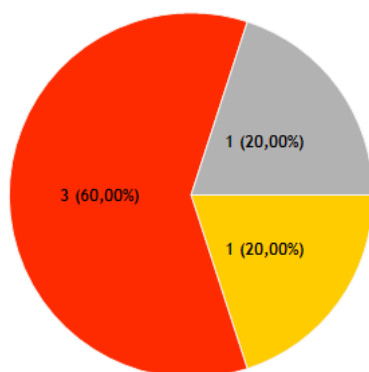
Ocena ogólna 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Region kontynentalny

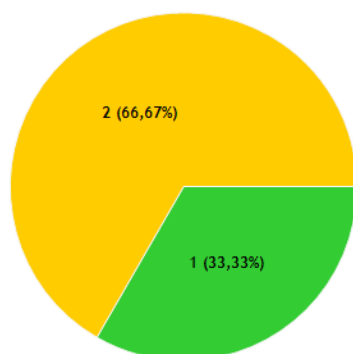
Populacja 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

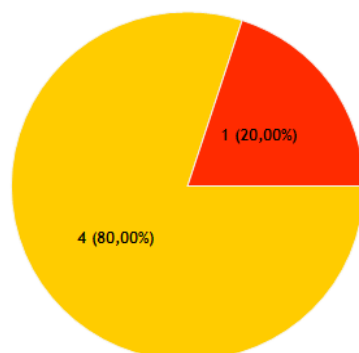

Populacja 2008

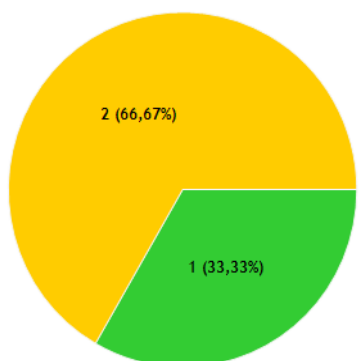
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Siedlisko 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

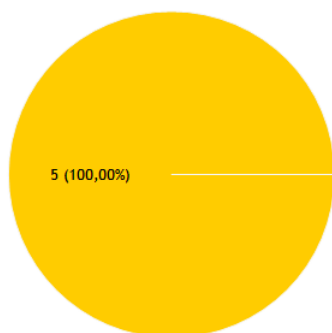
Siedlisko 2008

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

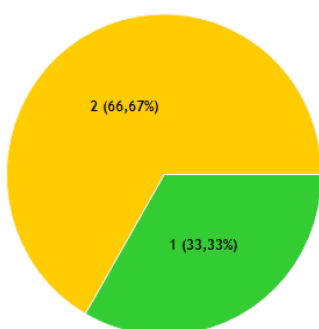

Perspektywy ochrony 2014

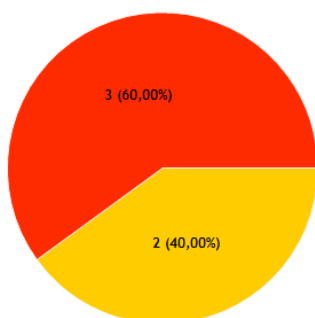
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Perspektywy ochrony 2008

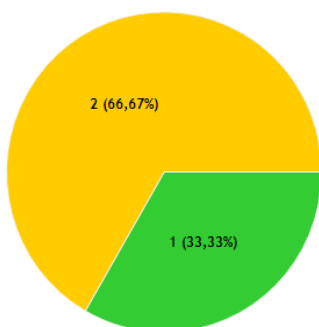
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Ocena ogólna 2014

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Ocena ogólna 2008

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

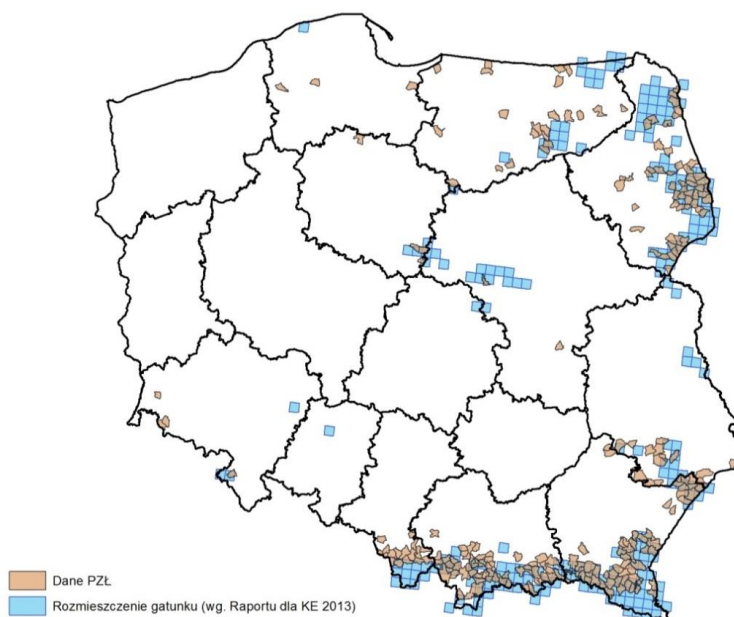

Do oceny stanu ochrony rysia w roku 2014 oraz porównania z wynikami z poprzedniego monitoringu dostępne były następujące dane:

- 1) Zasięg występowania rysia w całej Polsce – dane uzyskane z Polskiego Związku Łowieckiego oraz Lasów Państwowych.
- 2) Analiza wskaźników siedliskowych na ośmiu stanowiskach występowania rysia (pięć stanowisk w regionie kontynentalnym i trzy stanowiska w regionie alpejskim).
- 3) Dane o liczebności samic rysia z młodymi dla czterech wybranych obszarów północno-wschodniej Polski pozyskane w ramach działań koordynowanych przez WWF Polska oraz IBS PAN.

Rozmieszczenie

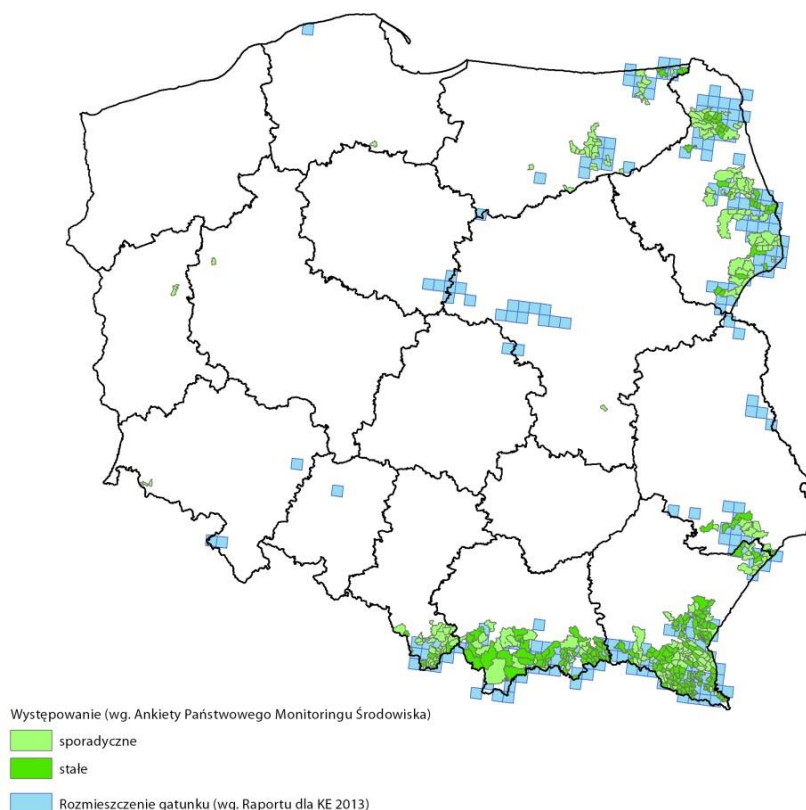
Monitoring rysia przeprowadzony przez PZŁ dostarczył informacji w postaci informacji o występowaniu bądź nie występowaniu gatunku w poszczególnych obwodach łowieckich. Informacje te mają charakter wyłącznie jakościowy (0 lub 1), bez uściślenia, czy występowanie jest stałe, czy sporadyczne. Trudno ocenić, czy na obszarach, gdzie ryś nie był wykazany, gatunek ten jest rzeczywiście nieobecny, czy też wynika to z braku danych. Z uwagi na niesprecyzowanie, czy ryś występuje stale, czy sporadycznie nie można również określić, czy stwierdzenie rysia poza dotychczasowym znanym zasięgiem gatunku świadczy o pojawieniu się nowych stanowisk występowania, czy też obserwowane były pojedyncze, emigrujące osobniki. Dodatkowo, właściwe rozpoznanie rozmieszczenia gatunku utrudniał brak informacji z wyłączonych obwodów łowieckich (OHZ) zarządzanych przez Lasy Państwowe oraz parków narodowych. Zasięg występowania rysia w obwodach łowieckich wg danych PZŁ zasadniczo pokrywa się z obszarem rozmieszczenia gatunku wykazywanym w latach poprzednich w ramach Ogólnopolskiej Inwentaryzacji Wilków i Rysi. Dlatego, biorąc szczególnie pod uwagę wyżej wymienione zastrzeżenia, należy sądzić, iż drapieżnik ten utrzymuje się w Polsce w tych samych granicach zasięgu – nie wykazuje ekspansji na nowe tereny, ale również jego rozmieszczenie nie ulega redukcji. W bazie danych PZŁ szczególną uwagę zwracają obwody łowieckie w północnej Polsce, wykazujące obecność rysia, zlokalizowane poza dotychczas poznanym obszarem występowania gatunku (na zachód od Lasów Napiwodzko-Ramuckich). Dane te mogłyby świadczyć o tendencjach ekspansyjnych gatunku i tworzeniu się nowych populacji, jednak z powodu dużego rozproszenia obwodów, w których go stwierdzono, jak również ich niedużej powierzchni uniemożliwiającej stałe osiedlenie się tego drapieżnika należy przypuszczać, że są to obserwacje emigrujących zwierząt.

Ryc. 1. Rozmieszczenie rysia europejskiego w Polsce wg danych PZŁ (zaznaczone kolorem brązowym) na tle rozmieszczenia gatunku wg raportu do Komisji Europejskiej z 2013 r.

W regionie kontynentalnym obecność rysia została potwierdzona na następujących obszarach: 1) wschodnia część oraz południowe obrzeża Puszczy Augustowskiej (brak danych z centralnej i zachodniej części Puszczy stanowiących obwody wyłączone z wydzierżawiania – OHZ); 2) Puszcza Knyszyńska, 3) Puszcza Piska, 4) Puszcza Mielnicka, 5) Puszcza Solska i Rostocze oraz 6) Lasy Gostynińsko-Włocławskie. Z powodu wyłączenia z wydzierżawiania obwodów łowieckich na obszarach Puszczy Białowieskiej, Boreckiej i Rominckiej dane PZŁ nie potwierdzają obecności rysia na tych terenach. Z informacji własnych Instytutu Biologii Ssaków PAN wynika, że lasy te są zasiedlone przez ten gatunek. Na terenie północno-wschodniej Polski ryś był natomiast notowany w kilku obwodach leżących poza zwartymi kompleksami leśnymi, lecz prawdopodobnie były to stwierdzenia osobników migrujących, gdyż obwody te charakteryzują się bardzo niską lesistością.

W regionie alpejskim występowanie rysia zostało potwierdzone na większości obszaru Karpat i Pogórza Karpackiego (Pogórze Przemyskie) z wyjątkiem tych rejonów, które są objęte ochroną jako Parki Narodowe (np. Bieszczadzki PN, Tatrzański PN) lub wyłączone z dzierżawienia. Podobnie, jak w północno-wschodniej Polsce, w regionie tym obecność rysia podano z kilku obwodów łowieckich leżących na słabo zalesionych obszarach Pogórza Karpackiego, poza zasięgiem wykazany w poprzednich latach. Nie można wykluczyć jednak, że mogły to być również okazjonalne wędrowki pojedynczych osobników.

Ryc. 2. Rozmieszczenie rysia europejskiego w Polsce wg danych ankietowych z Lasów Państwowych (zaznaczone kolorem zielonym) na tle rozmieszczenia gatunku wg raportu do Komisji Europejskiej z 2013 r.

Dane ankietowe dostarczone przez Lasy Państwowe oprócz informacji o występowaniu bądź braku występowania gatunku w poszczególnych nadleśnictwach oraz leśnictwach przedstawiały również ocenę charakteru występowania rysia w poszczególnych leśnictwach (stałe lub sporadyczne). W przypadku informacji określonych na poziomie nadleśnictwa uzyskano dane ze wszystkich 430 jednostek, dzięki czemu udało się określić zasięg występowania rysia w niemal całym kraju. Obecność rysia potwierdzono w 67 nadleśnictwach (421 leśnictw) położonych w obszarach zlokalizowanych głównie we wschodniej i południowo-wschodniej Polsce (Ryc. 2), wykazanych również w ankietach przesłanych przez PZŁ. Obecność rysia w zachodniej Polsce (na zachód od Lasów Napiwodzko-Ramuckich) potwierdzono jedynie w przypadku kilku nadleśnictw, dla których nie stwierdzono występowania obecności drapieżnika w obwodach łowieckich. Jednak w tych przypadkach określano występowanie rysia jako sporadyczne. Odnotowano również sytuacje, w których obecność rysia wykazana przez PZŁ nie została potwierdzona przez nadleśnictwa. Brak zgodności danych pochodzących z dwóch różnych źródeł świadczyć może o braku stałego występowania drapieżnika w poszczególnych obszarach zachodniej Polski. Niestety dodatkowo zbierane informacje o stałym lub sporadycznym występowaniu rysia w poszczególnych leśnictwach nie dały możliwości obiektywnej interpretacji, gdyż w wielu kompleksach leśnych stale zasiedlonych przez rysia (dane IBS PAN) występowały leśnictwa informujące o jego sporadycznym występowaniu, a nawet braku występowania. Stąd też, dane na poziomie leśnictw mogły zostać wykorzystane jedynie w całości bez rozróżniania charakteru występowania drapieżnika.

Dane zebrane przez Lasy Państwowe wykazały występowanie samic rysia prowadzących młode w 28 nadleśnictwach. Jednak należy zaznaczyć, że szacowanie liczby rysi na terenie nadleśnictwa i podawanie takich informacji w sposób ankietowy nie może być podstawą szacowania liczebności rysi (w tym samic z młodymi) w danej populacji, gdyż może prowadzić do wielokrotnego liczenia tych samych osobników przez

różne sąsiednie nadleśnictwa. Załączone informacje szczegółowe dotyczące stwierdzeń obecności rysia nie zostały wykorzystane do określenia parametrów populacyjnych rysia w monitorowanych obszarach, gdyż nie przeprowadzono w tych obszarach tropień zimowych. Informacje szczegółowe mogą stanowić jedynie uzupełniające źródło danych w kompleksach leśnych, w których, w tym samym sezonie, przeprowadzono tropienia zimowe.

Zestawienie danych ankietowych dotyczących zasięgu występowania rysia w Polsce na bazie informacji pochodzących z dwóch źródeł (Lasy Państwowe, PZŁ) dało zbliżone wyniki dla większości obszarów, pomimo braku wiarygodnej informacji o charakterze występowania drapieżnika. Wydaje się, że dwutorowy zbiór informacji był dobrym rozwiązaniem, gdyż dał możliwość weryfikacji danych potwierdzających występowanie rysia w zarówno w regionie kontynentalnym jak i alpejskim, a w szczególności w nowych obszarach, gdzie drapieżniki nie były wcześniej rejestrowane (zachodnia Polska). Uzyskane wyniki wskazują jednak, iż zastosowanie ankietowej informacji o charakterze występowania rysia w leśnictwach nie daje możliwości uzyskania wiarygodnych wyników. Zbiór danych szczegółowych potwierdzających występowanie gatunku w poszczególnych obszarach powinien być prowadzony równoległe z tropieniami zimowymi.

Populacja

Prace monitoringowe w 2014 r. nie przewidywały badań terenowych, dlatego do określania wskaźników stanu populacji wykorzystano uzupełniające informacje pochodzące z inwentaryzacji rysia koordynowanej przez WWF Polska oraz IBS PAN w czterech wybranych obszarach północno-wschodniej Polski. Dla jednego obszaru w regionie kontynentalnym i wszystkich trzech obszarów regionu alpejskiego brak było danych.

Region kontynentalny

Posiadane dodatkowe informacje na temat liczebności samic rysia zinwentaryzowanych w 2013 r. w ramach monitoringu koordynowanego przez WWF Polska i IBS PAN, pozwoliły na dokładniejsze oszacowanie stanu populacji rysia w czterech wybranych kompleksach leśnych regionu kontynentalnego: Puszczy Augustowskiej, Białowieskiej, Knyszyńskiej i Piskiej. Według tych danych na jednym stanowisku (Puszcza Knyszyńska) stan populacji jest niezadowolający (U1), a na pozostałych 3 stanowiskach - zły (U2), m.in. w Puszczy Piskiej, pomimo prowadzonej tam reintrodukcji gatunku. Porównanie z ocen stanu populacji dla 3 stanowisk badanych w obu etapach prac wskazuje, że ocena stanu populacji nie uległa zmianie w przypadku Puszczy Knyszyńskiej, natomiast dla Puszczy Białowieskiej i Augustowskiej aktualne oceny są gorsze. Większa zmiana dotyczy Puszczy Białowieskiej, gdzie stan populacji był wcześniej określany jako właściwy (FV), a aktualnie jako zły (U2). W Puszczy Augustowskiej stan pogorszył się z niezadowolającego (U1) na zły (U2). O złych ocenach zdecydował wskaźnik „liczba samic prowadzących młode”.

Siedlisko

Region alpejski

Stan siedlisk został oceniony na dwóch stanowiskach jako zły (U2), a na jednym, jako niezadowolający (U1). Oceny U2 dla Beskidu Sądeckiego oraz Beskidu Śląskiego i Żywieckiego wynikają jedynie z ocen U2 dla wskaźnika „fragmentacja siedlisk”, która wynika z intensywnej zabudowy. Ocena U1 dla Bieszczadów jest efektem niezadowolającej oceny jednego wskaźnika - „zagęszczenia dróg”, które jest relatywnie wysokie. Należy podkreślić, że nie określano istotnego wskaźnika stanu siedliska, jakim jest baza pokarmowa.

Region kontynentalny

Stan siedlisk na stanowiskach w regionie kontynentalnym jest na poziomie od niezadowolającego (4 stanowiska) do złego (1 stanowisko). O niezadowolającym stanie siedliska w Puszczy Augustowskiej i

Knyszyńskiej decyduje wysokie zagęszczenie dróg, a w Puszczy Piskiej oraz w Puszczy Solskiej i na Roztoczu zarówno wysokie zagęszczenie dróg jak i stopień izolacji siedlisk. Zła ocena stanu siedliska w Puszczy Białowieskiej jest konsekwencją złej (U2) oceny bazy pokarmowej (bardzo niska zasobność).

Porównanie ocen stanu siedlisk na trzech stanowiskach badanych w obu etapach prac wskazuje, że na dwóch stanowiskach warunki siedliskowe pozostały bez zmian, a na jednym (Puszcza Białowieska) określono je znacznie gorzej (U2) niż 6 lat temu (FV) z uwagi na niższą dostępność pokarmu (sarny).

Perspektywy ochrony

Region alpejski

Perspektywy ochrony rysia na stanowiskach w regionie alpejskim oceniono lepiej niż stan siedlisk: na jednym stanowisku (Bieszczady) jako dobre (FV) i na dwóch (Beskid Sądecki, Śląski i Żywiecki) jako niezadowolające (U1). Perspektywy ochrony oceniane są głównie przez pryzmat stanu siedliska, ponieważ najistotniejsze oddziaływania i zagrożenia dla gatunku kryją się za wskaźnikami stanu siedliska. Niezadowolające perspektywy dla gatunku na 2 stanowiskach związane są z relatywnie wysokim stopniem fragmentacji siedlisk, wynikającym z intensywnej zabudowy. Choć nie ma możliwości oceny trendu rozwoju stanu populacji i siedlisk z uwagi na brak danych z poprzedniego okresu, można się spodziewać wzrostu stopnia zabudowy oraz intensywności ruchu kołowego, w szczególności związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej, co również rzutuje na niezadowolające oceny perspektyw.

Do ważniejszych oddziaływań, podawanych dla badanych stanowisk należy zaliczyć drogi i autostrady oraz związane z ich funkcjonowaniem kolizje drogowe. Wraz z zabudową i kompleksami drogi przyczyniają się do fragmentacji siedliska. Ponadto, zwierzęta padają ofiarami kłusownictwa lub trucia. Ważnym oddziaływaniem pogarszającym stan siedliska jest usuwanie martwych i umierających drzew, które dostarczają schronień gatunkowi. Przewidywane zagrożenia pokrywają się z oddziaływaniami.

Region kontynentalny

Perspektywy ochrony rysia w regionie kontynentalnym są niezadowolające na wszystkich 5 stanowiskach. Do czynników limitujących populację na większości stanowisk należy relatywnie duże zagęszczenie dróg, a także izolacja siedlisk w przypadku Puszczy Piskiej oraz Roztocza i Puszczy Solskiej. Niezadowolające oceny związane są także z niewielką liczbą samic rysia, zwłaszcza w Puszczy Białowieskiej i Augustowskiej, która może mieć związek z niską dostępnością pokarmu – sarny.

W przypadku powtórnie badanych stanowisk dla Puszczy Augustowskiej i Puszczy Knyszyńskiej oceniono je podobnie jak w poprzednim etapie prac, a dla Puszczy Białowieskiej – gorzej - z uwagi na gorsze oceny stanu populacji i stanu siedliska.

Stwierdzone oddziaływania i przewidywane zagrożenia są podobne, jak w regionie alpejskim, z wyjątkiem infrastruktury narciarskiej. Wszystkie stwierdzone obecnie oddziaływania były stwierdzane również w poprzednim cyklu monitoringowym.

Ocena ogólna

Region alpejski

Ocena stanu ochrony gatunku opiera się tylko na danych dotyczących stanu siedlisk i perspektyw ochrony. Spośród trzech stanowisk rysia w regionie alpejskim Bieszczady otrzymały ocenę stan właściwy (FV), pomimo oceny U1 dla stanu siedliska. Ocena ta wynikała jedynie z niezadowolającej oceny jednego wskaźnika (zagęszczenie dróg). Poza tym jest to stanowisko charakteryzujące się dużą lesistością, niską fragmentacją i brakiem izolacji. Oddziaływania/zagrożenia o charakterze antropogenicznym są tam na razie mniejsze niż w przypadku 2 pozostałych obszarów. Bieszczady są obszarem o najlepszych warunkach siedliskowych dla rysia w regionie alpejskim. Beskidowi Sądeckiemu oraz Beskidowi Żywieckiemu i Śląskiemu przyznano oceny ogólne niezadowolające (U1): siedliska rysia na tych stanowiskach

charakteryzują się wysokim stopniem zabudowy terenu, co w efekcie powoduje dużą fragmentację siedlisk oraz dużym zagęszczeniem dróg, co może niekorzystnie wpływać na poziom śmiertelności.

Region kontynentalny

W regionie kontynentalnym stan ochrony rysia został oceniony na 3 stanowiskach jako zły (U2) i na 2 stanowiskach, jako niezadowolający (U1). O złych ocenach ogólnych dla Puszczy Augustowskiej, Puszczy Białowieskiej i Puszczy Piskiej zdecydowały złe oceny stanu populacji (niewielka liczba samic rysia lub ich brak - P. Piska), a w przypadku P. Białowieskiej także stanu siedliska (bardzo słaba baza pokarmowa). Dla pozostałych 2 stanowisk - P. Knyszyńska oraz Puszcza Solska i Rostocze - wszystkie parametry wskazywały na ocenę niezadowalającą, przy czym dla drugiego z nich brak danych populacyjnych.

Porównanie z ocen ogólnych dla 3 stanowisk badanych w obu etapach prac wskazuje, że ocena stanu ochrony rysia nie uległa zmianie tylko w przypadku Puszczy Knyszyńskiej, natomiast dla Puszczy Białowieskiej i Augustowskiej aktualne oceny są gorsze. Większa zmiana dotyczy Puszczy Białowieskiej, gdzie stan gatunku był wcześniej określany jako właściwy (FV), a aktualnie jako zły (U2). W Puszczy Augustowskiej stan pogorszył się z niezadowolającego (U1) na zły (U2). O złych ocenach zdecydowały oceny stanu populacji (wskaźnik „liczba samic prowadzących młode”), a przypadku P. Białowieskiej także bardzo niska dostępność pokarmu (niska biomasa sarny).